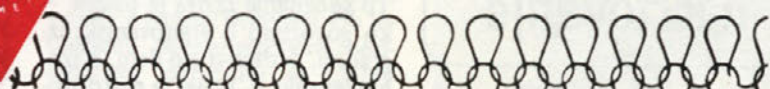

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Kakšna je bodočnost naše šivilje

V vseh konfekcijskih temeljnih organizacijah v Beti je zaposlenih okrog osemsto štirideset šivilj. Približno deset odstotkov od tega jih dela pri krojenju in adjustiranju, vse druge pa za različnimi šivalnimi stroji — v dveh izmenah. Če hočemo konkurirati, moramo skoraj vsako leto kupovati nove šivalne stroje. Povprečen šivalni stroj stane deset starih milijonov (vsak šivalni stroj — avto), saj kupujemo najboljše in najkvalitetnejše stroje, zadnje dosežke v industriji šivalnih strojev. V zadnjih dveh letih smo jih kupili okoli dvesto, kar pomeni, da smo zamenjali četrtnino starih.

In kaj šivamo na teh strojih? Kot vemo, imamo letno dve kolekciji: pomlad — poletje (kopalke in letno perilo) in jesen — zima (pižame, spalne srajce, puloverji, zimsko perilo). V vsaki kolekciji je okrog tristo modelov.

K domači kolekciji pa moramo prišteti še najmanj sto modelov za izvoz. Tako moramo napraviti štiristo različnih modelov v okrog šestih mesecih ali v sto petintridesetih dneh, to pa je skoraj tri modele na dan. To predstavlja seveda veliko naprezanja na vseh področjih dela, od rojstva modelov, prodaje,

priprave modelov za izdelavo in samo realizacijo modelov. Dobro vemo, da napravimo večasih kolekcijo pravočasno, večasih prepozno (potem pa nas tepejo zaloge).

Najbolj nas seveda zanima, kako smo za to delo plačani.

Naša šivilja ima poprečen mesečni zaslužek 4600 dinarjev. Ali je s tem zadovoljna? Odgovor je: ne. Toda tako ni samo pri nas, podobno ali še slabše je plačana šivilja v Sloveniji in Jugoslaviji.

O tem razmišljamo veliko zdaj, ko pripravljamo srednjeročni plan 1981 — 85 in plan za leto 1980. Kje so možnosti za večji dvig osebnih dohodkov? Je to večja produktivnost dela, so to višji plani, povečano zaposlovanje, zmanjšanje fiksnih stroškov? Z enim ali z drugim predlogom lahko pridobimo le nekaj odstotkov, toda življenjski stroški so se povečali v zadnjih mesecih za več kot 30 %.

Možnosti prav gotovo so. Že večkrat smo govorili o preusmeritvi konfekcijskih šivilj v proizvodne, kjer konkurenca ni tako huda in je lažje doseči večjo ceno na tržišču, preko nje večji dohodek TOZD, in tako tudi višji osebni dohodek. Ugotovili smo že, da se mnoga naša pletiva lahko boljše prodajo v balah kot pa predelana v konfekcijske izdelke. Veliko naših pletiv je možno predelati v tehnične izdelke (za čevljarstvo, avtomobilsko, lesno industrijo itd.).

Za preusmeritev sta potrebna čas in denar. Je pa to prav gotovo pot za boljše življenje in višji standard naše šivilje.

A. T.

Poslovanje v Kometu

Ko obravnavamo rezultate poslovanja nas seveda najbolj zanima ostanek čistega dohodka, vendar so važni tudi ostali kazalci, ki povedo, ob kakšnem številu zaposlenih, s kakšnim celotnim prihodkom in s kolikimi stroški je bil ta ostanek čistega dohodka dosežen.

V Kometu smo v devetih mesecih leta 1979 ustvarili za 84.276 tisoč din celotnega prihodka, kar je za 22 % več kot v enakem obdobju preteklega leta. Materialni stroški so se povečali za 20 %, amortizacija za 19 %, kar je manjši porast kot pri celotnem prihodku. Zaradi takega gibanja materialnih stroškov in amortizacije pa se je dohodek povečal za 24 %. Čisti dohodek je večji za 26 %, saj so zakonske in pogodbene obveznosti le minimalno večje.

Sredstva za osebne dohodke so se zvečala za

16 % in povprečni osebni dohodek znaša 4.549,60 din. Zaradi dobrega rezultata smo z novembrom sprejeli tudi povečanje osebnih dohodkov, saj smo v devetih mesetih ustvarili za 11.441 tisoč din ostanka čistega dohodka.

Tudi kazalci poslovanja kažejo, da smo dosegli dober rezultat, saj znaša dohodek na delavca za devet mesecev 100.879,20 din, osebni dohodki in sredstva za skupno porabo na delavca pa 74.016,05 din.

Positivno tendenco beležimo tudi na področju zunanjetrgovinske menjave, saj smo izvoz povečali za 74 %, uvoz pa zmanjšali za 2 %. S takim trendom gibanja izvoza in uvoza tudi lažje rešujemo probleme, ki nastajajo zaradi omejitve uvoza.

Vsi podatki o poslovanju za devet mesecev kažejo, da je bilo leto uspešno.

Ob dnevu republike

„Na drugem zasedanju AVNOJ so dobila zakonsko podlago stoletna hotenja naših narodov, naj bi živeli v skupni državi enakopravnih narodov.“

V tem najpomembnejšem času naše revolucije je prišla do veljave organska zveza med resničnimi koristmi delavskega razreda v slehemem narodu in v Jugoslaviji kot celoti in nacionalnimi koristmi posameznih narodov. Le vodilna vloga delavskega razreda slehemega naroda lahko zagotovi neodvisnost, enakopravnost in samostojni razvoj ter na taki podlagi trdno bratstvo in krepko povezanost v federativni skupnosti . . .

„Ponosni smo lahko na tisto, kar smo dosegli, to pa se ne kaže le v podatkih o materialni proizvodnji in v statističnih indeksih. Našo največjo pridobitev pomenijo novi socialistični samoupravni družbeni odnosi, svoboda, humano demokratično ozračje in praksa v javnem življenju, možnost delovnega človeka, da odloča o pogojih in sadovih svojega dela ter razvija svoje ustvarjalne moči.“

Misli tovariša Tita v uvodniku monografije JUGOSLAVIJA DANES (1978) nas zavezujejo k dejavnosti. Pravica do odločanja o pogojih in sadovih dela temelji predvsem na obveznostih, ki jih imamo kot samoupravljavci. Ob prazničnem vzdušju, zastavah, lepih spominih na vse plemenito in priborjeno se ta hip kaže ustaviti pri nekaterih izmed ugotovitev obeh zadnjih sej CK ZKS in ZKJ. Lahko jih primerjamo z nedavno ugotovitvijo Mitje Ribičiča: da namreč z nobenimi besedami ne bomo prepričali človeka, da je socializem boljši, kot ga sam doživlja. Drugače povedano: ne more biti več socializma, kot smo ga pripravljali ustvariti.

Ugotovitve Zveze komunistov o gospodarskem položaju Slovenije znotraj federacije in o stanju gospodarstva v zvezi resno svarijo, da so razmere dosti težje kot v prejšnjih letih. Gospodarstvo premalo učinkovito učvrščujemo. Kot da mnogi še vedno ne razumejo preproste resnice, da se lahko pokrijemo le toliko, kolikor je odeja dolga.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta Antona Horvata se iskreno zahvaljujem Osnovni organizaciji sindikata KOMET in sodelavcem za podarjene vence. Enaka zahvala vsem, ki so mi izrekli sožalje in pospremili mojega očeta k zadnjemu počitku.

JANEZ HORVAT

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame se najlepše zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata Konfekcije Metlika ter sodelavkam za podarjene vence in denarno pomoč.

MARIJA DRAGOVAN

ZAHVALA

Ob upokojitvi so me sodelavke iz TOZD Konfekcija Metlika prijetno presenetile z darilom, za kar se jim iskreno zahvaljujem. Hkrati jim želim veliko delovnih uspehov, zdravja in vsega dobrega.

ŠTEFKA HASIČEVIČ

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Alojza Slanca se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji in sodelavkam iz temeljne organizacije Pletilnica za podarjene vence ter izraze sožalja.

ALOJZ SLANC Z
ŽENO BARICONAFTE NAČRPAMO
4 MILIJONE TON

Zdaj načrpamo v Jugoslaviji na leto pribl. 4 milijone ton nafte, potrebe v državi pa dosega že 17 milijonov ton, tako da moramo uvažati pribl. 13 milijonov ton surove nafte iz raznih držav.

Lani smo v državi proizvedli v hidroelektrarnah 27 milijard kilovatnih ur električne energije, na vseh za to primernih rekah v Jugoslaviji pa bi lahko na leto izkoriščali pribl. 50 milijard. Nadaljnja izgradnja hidroelektrarn, termoelektrarn na premog in prvi dve jedrski elektrarni (krška in planirana na Hrvaškem) naj bi zadovoljila vedno večjo porabo elektrike. Lani smo uvozili 44 odst. potrebne energije, kar je 27 odst. glede na naš celoten uvoz. Cene uvožene energije pa so zdaj večje kot doslej, zato moramo z načrtno nadaljnjo izgradnjo elektrarn zaustaviti njen uvoz na sedanji ravni.

Delavci in
načrtovanje

Podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miran Potrč in član sekretariata predsedstva republiškega sveta ZSS Emil Šuštar sta pred 1. konferenco te najbolj množične družbenopolitične organizacije delavskega razreda sprejela novinarje iz združenega dela. Pogovor je stekel o uveljavljanju vloge in odgovornosti delavcev v sistemu samoupravnega družbenega planiranja, ki je skupaj z razvijanjem demokratizacije in krepitvijo kolektivnega dela ter odgovornosti osrednja tema konference.

V pogovoru z novinarji — uredniki Ido Rebolj — Ljubljanska banka, Katjo Štimp — Krka, Srečkom Logarjem — Infomacije Elkom in Borisom Hegedušem — Pomurka-Radgona je Miran Potrč poudaril, da je plani-

ranje tisti temeljni kamen, s katerega je mogoče uveljavljati dohodkovne odnose, gospodarsko stabilizacijo, produktivno zaposlovanje, razvoj družbenih dejavnosti (izobraževanje, zdravstvo, stanovanja itd.) in povezano s tem življenjski standard delavcev, bodisi ko gre za njihov osebni ali družbeni vidik. To spoznanje izvira iz prakse — ko govorimo o stanovanjski izgradnji, o delitvi po delu, o izobraževanju — vselej je načrt prisoten kot izhodišče. Od tod pomembnost tega, ali delavci držijo vajeti planiranja v svojih rokah. Zato je Zveza sindikatov Slovenije odgovorna, da usposablja, zagotavlja pogoje in opozarja na pravice delavcev pri planiranju. Sindikalni aktivisti imajo obilico nalog ob pripravljanju in uresničevanju planov.

Zato je tudi bržkone pravilna odločitev Zveze sindikatov Slovenije, da, izhajajoč iz javne razprave, opozori, katerim sestavinam planiranja velja nameniti še posebno skrb. Ugotavljanju šibkih točk v planiranju je Zveza sindikatov Slovenije namenila veliko truda. Šibkosti so se pokazale tudi ob obravnavanju periodičnih obračunov in zaključnih računov, ki je sestavni del planiranja. Analize razmer na vseh ravneh, predvsem

pa v občinah, naj bi pomagale usmeriti akcijo sindikata v odpravljanje najslabših in hkrati najbolj občutljivejših točk v sistemu planiranja.

Tekma s časom

Vprašanje: Kako bi vzbudili več zanimanja delavcev za gospodarjenje, katerega vidik je tudi planiranje? Delavec bi moral sleherni dan vedeti za poslovanje. Naš cilj ni samo potrjevati, ampak tudi sooblikovati. Vsak delavec bi rad videl svoj jutri. Toda zaradi zamujanja informacij delavčeva aktivnost izgublja na pomembnosti. Strokovnjaki za pripravo planskih dokumentov (po eden ali dva v organizaciji združenega dela) zamudijo vse postavljene roke, tako da delavci na vrat na nos potrjujemo, ker smo pač v dirki s časom. Ni redkost, da dobimo podatke prej od SDK kot od tistih, ki jih pripravljajo v OZD — kar obremenjuje tudi učinkovitost osnovnih organizacij zveze sindikatov. Na to se navezuje tudi vloga sindikalnih skupin.

Odgovor: Priprava planov je enkratna priložnost za ponovno utrditev vloge osnovnih organizacij zveze sindikatov, saj bi si prek njih mogel in moral delavski svet zagotoviti sprotno pre-

(Nadaljevanje na 3. st.)

Ob dnevu republike

(Nadaljevanje s 1. st.)

Apetiti vseh vist v začrtani splošni porabi presegajo normalne meje in odnose. „Odrptih“ investicij imamo v državi skoraj brez števila. Izvoz zaostaja, uvoz presega naše sposobnosti. Ni še združevanja dela in sredstev za naloge, ki imajo ta hip vso prednost. Tudi z delovno disciplino se marsikje ne morejo pohvaliti. Ogromno je izgub v jalovem ugotavljanju in tamanju. Čas, naš dragoceni zaveznik, pa beži. A ne gre le za večjo rast proizvodnje; predvsem gre za poglobljene kvalitete družbenoekonomskih odnosov.

Samoupravni socializem je najmočnejše poroštvo naše svobode in enakopravnosti jugoslovanskih narodov. Toda tudi v samoupravljanju nam ne bo samo po sebi nič padlo izpod neba. Brez revolucionarne akcije, dela, vztrajnosti in doslednosti ne bomo zmogli v boju proti nizki proizvodnosti, delovni in družbeni nedisciplini, kupovanju „tuje pameti“ v tujini, stoječim in neizkoriščenim

strojem, pa slabi organizaciji dela in še čemu, kar nas hromi pri uresničitvi vseh tistih možnosti, ki so ponos samoupravljanja.

Pridobitve AVNOJA segajo vse v današnje dni, prav do določenih nalog vseh naših sredin. Ugotavljanje, resolucije in izvršene besede o tem, kaj je treba narediti, morajo zamenjati dejanja. Trdo, zavestno, vsakodnevno pošteno delo od najmanjše do največje celice naše družbe. Samo tako smo vredni vsega, kar nam je dal AVNOJ.

TONE GOŠNIK

O Titu

Takoj nato se je novoizvoljeno predsedstvo sestalo in podelilo naslov, kakor je bilo predlagano. Bil je to nedvomno velik trenutek v Titovem življenju. Opazoval sem ga ves ta čas z nenasitno, ostro pozornostjo. Ko mu je bil podeljen visoki naslov, smo mu vsi člani predsedstva čestitali. Vsakemu izmed nas je stisnil roko, s svojimi ožjimi, starimi sodelavci pa se je poljubil. Nobena črtica na njegovem obrazu mi ni ušla. Bil je srečen in prevzet, toda ko je objemal svoje stare prijatelje, sta njegov izraz in kretanja govorila:

„Tovariši, dopolnili smo važen del svoje naloge. Velik in težak kos našega dela je opravljen.“

Skratka, to ni bila sreča osebne zadoščenosti, temveč sreča nad uspehom stvari. In to je velika in visoka sreča. Izmed vseh močnejših vtisov je ta najmočnejše potrdil moj prvi vtis in tisti trenutek sem bil srečen tudi sam, ker sem smel sodelovati pri dopolnitvi velikega in slavnega poglavja naše osvobodilne borbe in ker sem z vso gotovostjo vedel, da je vodstvo naše zgodovinske stvari v pravih rokah, v rokah človeka, ki je živeč zanjo znal pozabiti na vse nebitveno, nevažno in tudi nase — v rokah človeka, ki je posvečen.

Resnično velika dela ostajajo samo iz posvečenosti. Lik maršala Tita priča o veličini naše borbe, je upravičeno njen simbol. Prejel je od nje svojo veličino in zdaj jo tudi ona prejema od njega.

JOSIP VIDMAR
(„Lik maršala Tita“
januarja 1944)

TITOVA ZGODOVINSKA POT

Logično in razumljivo je, kadar govorijo, da delajo zgodovino okoliščine in odnosi socialnih in ekonomskih sil, res pa je tudi, da v zgodovini nikoli ni bilo kakega večjega, pomembnejšega dogodka, ki bi ne bil povezan z bivanjem in vlogo kake znamenite, izjemne osebnosti, a zgodovinsko vlogo znamenite in izjemne osebnosti se plačuje s krvjo in s samoodpovedjo.

Delavci in načrtovanje

(Nadaljevanje s 2. st.)

verjanje in ugotavljanje odgovornosti tistih, ki svoje obveznosti niso opravili. To bi bilo zelo veliko! Hkrati pa ugotavljamo, da je pomen osnovnih organizacij ZS zlasti v tozidih premajhen zaradi ne dovolj dobre usposobljenosti sindikalnih kadrov za postopke planiranja, posledica tega pa je, da teže ugotavljajo odgovornost. Občutek pa imamo, da bi vsaj nekateri naši aktivisti precej bolje obvladali tudi to področje svojega dela, če bi vestneje proučili gradiva, ki jih dobivajo tudi od organov republiškega sveta Zvez sindikatov Slovenije.

Zmotno je tudi mnenje, ki pa je, žal, prisotno, da je pripravljanje planskih dokumentov zgolj stvar enega ali dveh plane-

rjev. To je namreč tudi stvar vseh strokovnih služb.

Glede zaključnih računov: resnično je akcija obravnavanja lanskih rezultatov izzvenela kot enkratna akcija kljub našemu izrecnemu poudarjanju, da gre za stalno aktivnost. A čeprav akcija ni bila povsod dovolj temeljita, je vendarle korak naprej v zavesti delavcev. Ob letošnjem devetmesečnem periodičnem obračunu in zaključnem računu smo izrecno opozorili tudi na nekatere roke. Zato bomo prosili osnovne organizacije ZS za njihova poročila o razpravah, da bi dobili temeljitejši vpogled vanje.

Nadalje pričakujemo, da bi bile osnovne organizacije ZS zlasti prek izvršnih odborov v nenehnem stiku z delavci in njihovimi perečimi vprašanji (nagrajevanje, prevoz itd.), ki naj jih bodoči plan skuša razreševati. Osnovna organizacija ZS ima vso pravico zahtevati temeljito analizo gospodarjenja v tozdu, razreševati pa bi morali vsaj tri skupine vprašanj:

- kako in kaj (lahko) izdelamo doma,
- odnosi (in motnje) pri sodelovanju z drugimi,
- kakšne želje imamo (npr. glede družbenega standarda).

Restavracija delovne organizacije Beti je bila polna 24. novembra, ko so se zbrali v njej jubilarci dela. Priznanja in denarne nagrade so prejeli vsi tisti, ki imajo deset, dvajset ali trideset let delovne dobe. Delavci so se rokovali z Jožetom Štrcljem, predsednikom delavskega sveta delovne organizacije Beti, z Mirom Štimcem, glavnim direktorjem Beti, ter z Blagojem Tošeskim, predsednikom sindikalne organizacije Beti. Po kulturnem programu in po podelitvi priznanj je bil ples. Igral je ansambel Zarja, ki je razgrel vse prisotne. S tremi pesmimi pa se je predstavil tudi sekstet, ki ga vodi Branko Herak, vodja prodaje preje iz temeljne organizacije Kodranka in volna. Vzdušje je bilo prijetno in za marsikoga nepozabno. Še znamo biti družabni, če le hočemo. (Foto: Janez Žele)

Odgovore na ta vprašanja je možno zahtevati od strokovnih služb in na tej podlagi v srednjeročnem planu zahtevati ukrepe. Iz projekcije prihodnjega razvoja lahko osnovna organizacija ZS odgovori, ali plan ustreza za-

htevam. To je nekaj tiste podlage, da se bodo delavci lahko opredeljevali. Ali pa povezava med ambicijo in ceno – koliko nas bo uresničitev ambicije

(Nadaljevanje na 4. st.)

V življenju vsakega človeka so slovesni dnevi, ko je prav, da priznamo njegove vrline, pa čeprav so čisto neznatne in vsakdanje. In če taka priznanja po pravilu izrečemo vsem, ki opravijo svojo dolžnost, ne bi bilo pravično, če bi se pri človeku, ki vodi našo deželo, objektivnega priznanja izognili samo zategadelj, ker je izpostavljen in ugledna osebnost.

Bodimo pravični! Biti leta 1948 izpostavljen orkanu, ki se je zgrnil na Tita in na ves CK KPJ, pa dostojanstveno, ponosno in pogumno prestopiti ta vihar, ni bila majhna stvar. Morda je pretirano reči, da bi se vsa zadeva razvila v čisto drugo smer, če bi ne bilo Tita, zakaj v tem dramatičnem in usodnem trenutku ga je obkročala strnjena vrsta privržencev in predanih sodelavcev. Spodbujala ga je enodušna naklonjenost vse partije in vseh naših narodov, vendar ni dvoma, da so destalinizacija, sožitje narodov, mednarodni človekoljubni boj za svetovni mir, politika izvenblokovskih dežel in tako dalje povezani z njegovo osebnostjo, prav tako, kakor je bila z njegovo osebnostjo povezana resolucija zagrebške mestne partijske organizacije februarja 1928, ki pomeni v zgodovini našega gibanja zgodovinski datum in preobrat. Od tega dne je Tito zakoračil na svojo zgodovinsko pot in ta njegova pot je postala pomembna v mednarodnih in medcelinskih merilih enako kakor za zgodovino.

MIROSLAV KRLEŽA (1962)

NAŠA REVOLUCIONARNA DRUŽBENA USTVARJALNOST

„Tisto, za čemer so težili jugoslovanski komunisti s Titom na čelu, je bila torej revolucionarna partija marksistično-lenininskega tipa, ki pa je bila hkrati sodobna in originalna tvorba jugoslovanskega

delavskega razreda in naprednih sil narodov Jugoslavije.

Samo takšna partija je mogla v usodnih zgodovinskih dilemah tik pred drugo svetovno vojno pokazati prave poti, sredstva in zaveznike v boju proti najmočnejšemu razrednemu nacionalnemu sovražniku, s katerim so se delavski razred in

narodi Jugoslavije kdaj spopadli. Samo takšna partija je bila sposobna boj za nacionalno osvoboditev povezati z ljudsko demokratično in socialistično revolucijo in stihijno destruktivno moč revolucionarnih množic spremeniti v revolucionarno družbeno ustvarjalnost.”

EDVARD KARDELJ
(28. 9. 1967)

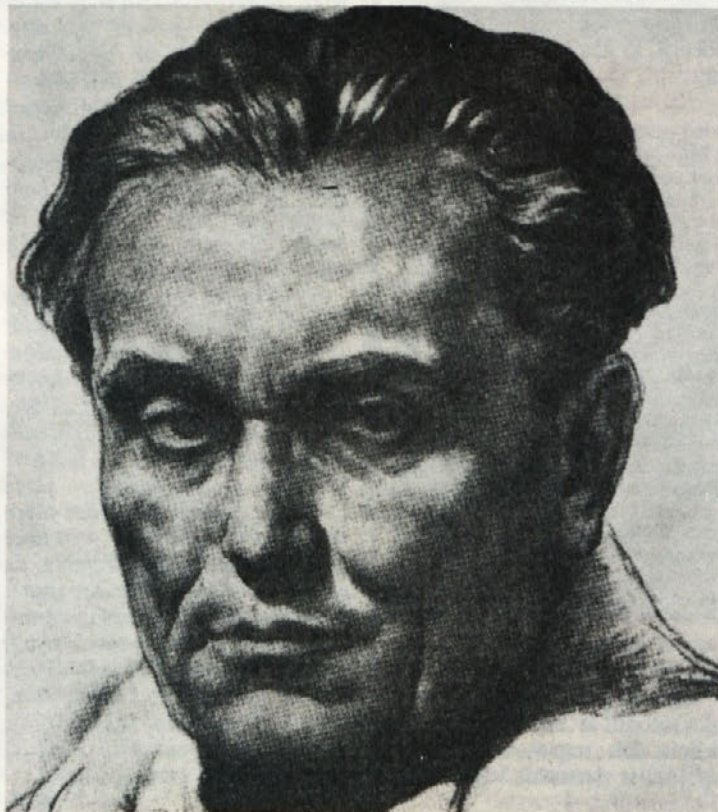
ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE IN OSEBNO SREČO

„Delovni človek je za Tita vedno bil in ostal pglavitna ustvarjalna sila in subjekt socializma, kar pomeni, da je nenehen boj za njegov zares boljše življenje in osebno srečo, torej za takšne družbene in materialne odnose, v katerih bo delovni človek suvereno odločal o pogojih, sredstvih in sadovih svojega dela – namen vseh družbenih prizadevanj in vsega našega socialističnega gibanja.”

STANE DOLANC
(iz govora ob
80. obletnici rojstva
tov. Tita)

LIK MARŠALA TITA – VELIČINA NAŠE BORBE

Bilo je na zgodovinskem zasedanju AVNOJ. Podal sem v imenu slovenske delegacije predlog o ustanovitvi naslova „maršal Jugoslavije” v narodnoosvobodilni vojski in sem prosil predsedstvo AVNOJ, naj ta naslov kot prvega podeli komandantu tovarišu Titu. Predlog je bil z viharnim navdušenjem sprejet.

Delavci in načrtovanje

Vendar, pripravljenost za dohodkovno povezovanje nam težko steče. Že v regiji, kaj šele v republiki, se izogibamo temu, da bi se vsedli za isto mizo in se pogovorili o skupnem programu, odnosih, skratka, o poveza-
vi.

Kje je glas zbora uporabnikov?

Vprašanje: Kaj lahko storimo, da bi pravočasno zvedeli za programe samoupranih interesnih skupnosti?

Odgovor: Za srednjeručno obdobje bi morali imeti načrte tozdov in samoupravnih interesnih skupnosti hkrati, da bi jih, po sprejetju, glede na zahteve okoliščin, le korigirali. To hkratnost premalo zahtevajo tudi delavci v tozdih! Zakaj zbori uporabnikov tega ne zahtevajo?

Današnja informacija za ju tri

Vprašanje: Planiranje za naslednje leto otežujejo tudi nejasni pogoji uvoza v prihodnjem letu. Ali bi bilo tu možno kaj storiti?

Odgovor: Pogoji pridobivanja dohodka, tudi z uvozom, se sprejemajo vsako leto in se med letom glede na rezultate korigirajo. Niso dovolj le želje in pravice organizacij združenega dela do uvoza, ampak tudi pot do tega z izvozom — ustvarjanjem deviznih sredstev. Izvozna usmeritev se bo morala bolj vsidrati v zavest tozda. Problematična je tudi pridobitev uvozne pravice na nekaj let starih podatkih. Težav pa je še kopica. Poglejte, na primer, v konkretnih okoljih, kako so bili sprejeti programi o delitvi po delu, ki jih je pripravil republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Gre za doslednost pri uresničevanju tistega, kar smo se dogovorili. Tudi informacija je med tistimi motorji, ki nas peljejo v ju trišnji dan.

(Nadaljevanje s 3. strani)

(npr. investicije) stala, koliko bomo morali vanjo vložiti, čemu se bomo morali zaradi nje odpovedati. S takšnim načinom dela bi osnovne organizacije uspele delavce ogreti za odločanje. Nezadovoljstvo požene, če imamo veliko možnosti formalnega in malo možnosti realnega odločanja (veliko sklepov se malo uresničuje), tu gre za povezavo med prispevkom na delovnem mestu in visokimi željami zadovoljevanja potreb.

Sindikalna skupina na enem sestanku ne more storiti veliko, pač pa je njen učinek lahko opazen, če dela stalno, če prispeva k jasnejšim usmeritvam tudi vsebine planiranja, skupnih interesov. Ni nujno, da sta dolgoročen in trenutni interes v nasprotju (domače surovine, nova tehnologija).

Izmikanje dogovoru

Vprašanje: V nekaterih panogah, npr. v agroživilstvu je verjetno težko vnesti dohodek v plane, če pa dohodka iz vrste razlogov ni...

Odgovor: Del rešitve je zagotovo v razvijanju dohodkovnih odnosov, temeljiteje je treba pretrstati produktivnost, zahtevati trajnejše pogoje pridobivanja dohodka, dogovoriti bi se morali o delitvi programa z deljenim rizikom in še marsikaj.

Pod vodstvom Franca Mileka je zapel mešani zbor Beti dve pesmi. Slavnostna otvoritev je pridobila tako na domačnosti in kvaliteti, saj so si bili poslušalci edini v tem, da poje zbor iz dneva v dan boljše. V kulturnem programu so nastopili še: metliška mestna godba, recitatorka Zdenka Plut iz Poklicne šole, napovedovala pa je Irena Sumina. Torej so bili vsi nastopajoči iz domačih logov. (Foto: Janez Žele)

Najbolj brane vesti

KARDELJEVO IME NA BIZELJSKI ŠOLI

10. november bo poslej dan osnovne šole na Bizeljskem. V spomin na množično preseljevanje, ki so ga izvajali Nemci v Spodnjem Posavju leta 1941, praznujejo Bizeljanci 11. novembra že vrsto let svoj krajevni praznik. Tokrat so svojo celodnevno šolo poimenovali po Edvardu Kardelju. Na slavlju je Franc Šetinc odkril dopisni kip velikega revolucionarja, delo akad. kiparja Stojana Batiča.

PRIHODNJE LETO: RAST ZA PRIBL. 4 ODS.

Po osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1980 je mogoče pričakovati rast realnega družbenega proizvoda za 4 odst., nominalnega pa za okoli 19 odst. V tem okviru naj bi se prihodnje leto povečala industrijska proizvodnja za okoli 4 odst., kmetijska proizvodnja pa za okoli 2 do 3 odst. Na novih in izpraznjenih delovnih mestih naj bi zaposlili pribl. 33.000 novih delavcev, s čimer bi dosegli za 2,5 odst. večjo rast zaposlenosti v združenem delu.

Rast investicij v osnovna sredstva bo v pogojih manjših možnosti za zadolževanje v tujini znašala okoli 5 odst.

VEČJI PRILIV DELAVCEV IZ DRUGIH REPUBLIK

Do konca avgusta se je letos zaposlilo v Sloveniji 10.398 delavcev iz drugih republik in pokrajin (v enakem obdobju lani 9777 delavcev, leta 1977 pa 8091 delavcev). Z začasnega dela v tujini se je vmilo le 216 delavcev, kar je komaj dobra polovica od skupnega števila delavcev, ki so se v enakem obdobju vmili leta 1978 in 1977 iz tujine in se prijavili skupnosti za zaposlovanje.

Število nezaposlenih oseb pa se je letos v Sloveniji zmanjšalo: relativna zaposlenost v juliju je znašala 1,2% od skupnega števila zaposlenih v primerjavi z 1,5% v letu 1978.

Naša tovarna

Tovariš Tito je dejal: „Ko smo sprejeli zakon o izročitvi podjetij v upravljanje delavcem, smo izhajali iz prepričanja — čeprav smo se zavedali, da s tem pred našimi narodi in zgodovino prevzemamo veliko odgovornost — da ta velika ideja marksizma ni stvar kake daljne prihodnosti, temveč je uresničljiva tudi danes, v prvi fazi graditve socializma.

Izhajali smo iz tega, da se s tem spodbuja ustvarjalna pobuda in da to najbolj ustreza interesom delovnih ljudi.

Devetindvajset let je minilo od tedaj, ko je bila uzakonjena ideja o samoupravljanju, ideja, ki se je rodila že zdavnaj prej, a so jo na predlog tovariša Tita tudi uzakonili.

Devetindvajset let je minilo od tedaj, ko so upravljanje gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj predali v roke delavcev. S tem se je začel tudi uspešen proces splošne demokratizacije in debirokratizacije naše družbe, tisti ustvarjalni nemir graditve, v kateri postaja človek ospredje in smisel dogajanja, resnični gospodar svoje usode, združbeni krmar na poti skupnosti k višjim oblikam človekove svobode in humanizma...

Devetindvajset let ni dolga doba v življenju človeka, vendar je kratka za spremembo družbenih odnosov. A naših devetindvajset let je bogato obdobje, polno vrenja v zavesti delovnih ljudi Jugoslavije. Če so bili prvi poskusi uresničitve ideje „tovarne delavcem“ sicer revolucionaren korak, a vendarle poskusi, danes ni več izjema, če delavci pravijo „naša tovarna“. Dosegli smo visoko stopnjo aktivne udeležbe delovnih ljudi pri najodgovornejših odločitvah tako v političnem kot ekonomskem sistemu. In tako postaja naša tovarna resnično vse bolj naša.

I. K.

V Starem trgu

Če bi si izbirala dan za obisk Kometovega obrata v Starem trgu, si lepšega ne bi mogla izbrati. Naključje je nanese, da je ravno na ta dan peljal kombi delo, kot rečemo v vsakdanjem govoru, v Stari trg, pa tudi jaz sem morala opraviti nalogo, ki sem si jo naprtila na zadnjem sestanku uredniškega odbora. Vse se je kopalo v soncu. Še cesta se mi je zdela boljša kot je v resnici.

Moji sogovornici sta bili zelo prijetni in zgovorni.

„V Kometovem obratu delam od vsega začetka. Zelo sem zadovoljna. Delovne sredine ne bi menjala, četudi bi se ponudila priložnost za to,“ je

takoj v začetku povedala Kristina Kalčevič, ki sicer z družino živi v Predgradu. „Zasluzim dobro. Včasih tudi več kot 5.000.- dinarjev, odvisno pač od artikla, ki ga šivam. Vem, da takšne plače v Kočevju ne bi imela.“ O tem sodeč gre Kristini delo dobro od rok, sem pomislila in takoj speljala pogovor na njeno osebno življenje. Ima moža in šestletnega sina.

Mučijo se s popravilom hiše, zato je denarja kljub temu, da je tudi mož zaposlen v Itasu Kočevje, premalo.

„Vse bi bilo v redu, ko bi bile le ceste malo boljše! Tako pa smo še bolj odrezani od ostalega sveta,“ potarna Kristina na koncu razgovora.

Anica Barič ni domačinka. Pred letom in pol je prišla na možev dom v Kot pri Starem trgu. Takoj se je zaposlila v Kometovem obratu.

„Kako ste se znašli v novi sredini?“

„Privajam se. S sodelavkami se lepo razumemo in med njimi se dobro počutim. Drugače pa

je v Starem trgu malce dolgočasno, čeprav so ljudje zelo dobri.“

Anica je prej živila v Novem mestu in popolnoma sem razumela njene občutke. Povprašala sem jo o prejšnji zaposlitvi. Sedemnajst let je delala v tovarni Labod Novo mesto na likalnih strojih. Delu za šivalnim strojem se je morala privaditi in pravi, da ji gre vsak dan bolje. Potarnala pa je nad visokimi normami, posebno, kadar gre za izdelke, namenjene za izvoz. Ker morajo bolj paziti na kvaliteto izdelavo, teže dosegajo norme. Pravi, da so v Labodu v takšnih primerih, ravno zaradi zahteve po boljši kvaliteti, vedno znižali norme. V prostem času, kolikor lahko temu sploh rečemo prosti čas, Anica gospodinja in obdeluje vrt. Posebno veselje ima z rožami in kuhanjem. K domačim v Novo mesto se odpelje najmanj enkrat na mesec. Zato tudi ona pogreša dobre ceste in direktno avtobusno zvezo s Čmornjem.

S. Z.

Iz Kometa

V prvi polovici oktobra smo na zborih delavcev obravnavali polletna poslovno-finančna poročila samoupravnih interesnih skupnosti in odločili o usklajevanju skupne porabe za november in december 1979. Zanimivo je, da je ob besedi „zdravstvo“ zabrenčalo kot v čebeljem panju. Očitno večina ni zadovoljna z uslugami in načinom dela občinske zdravstvene skupnosti, kar so nekateri tudi glasno povedali.

Odločili smo se, da bomo delali na proste sobote od vključno 27. oktobra dalje, torej predvidoma pet sobot. Delali bosta obe izmeni in vse tiste službe, ki so neposredno vezane in odgovorne za nemoten potek proizvodnje, vsi drugi pa po potrebi. Razlog za takšno odločitev? Prevzete obveznosti za izvoz, ki jih moramo izpolniti, če hočemo pridobiti pravice za uvoz promateriala.

Komisija za preučitev politike nagrajevanja je opravila svojo nalogo. Za nami so živahne razprave v samoupravnih delovnih skupinah in na zborih delavcev. Popravljen so najbolj očitne nepravilnosti v obstoječi sistemizaciji in hkrati opravljene dopolnitve sistemizacije z novimi deli in nalogami.

V prostorih menze smo si 24. oktobra lahko ogledali razstavo fotografij, ki jo je pripravila Občinska gasilska zveza. Na ta način smo se seznanili s celotnim delovanjem gasilcev metiškega območja. Na marsikateri fotografiji smo prepoznali tudi naše gasilke. Še ena potrditev več o njihovem res aktivnem udejstvanju.

Najbolj brane vesti

PREBIVALSTVO 10 NAJVEČJIH SLOVENSkih MEST

Konec letošnjega avgusta je imelo deset največjih slovenskih mest po občinskih registrih stalnega prebivalstva naslednje število ljudi:

Ljubljana 262.908, Maribor 128.557, Celje 38.395, Kranj 32.227, Jesenice 18.431, Trbovlje 16.710, Koper 22.320, Nova Gorica 18.442, Novo mesto 14.987 in Velenje 17.275.

O PREVOZIH

Lani so avtobusna podjetja v Sloveniji (brez mestnega in zasebnega prevoza ter potniškega prevoza za lastne potrebe delovnih organizacij) prepeljala 195.457.000 potnikov, železnice 20.475.000, zračni promet pa 903.000 potnikov. V letalskem prometu je prispelo in odpotovalo skupaj 614.000 potnikov, v lukah pa je prišlo in odpotovalo 58.000 potnikov.

V milijonih kilometrov so pri tem avtobusi prevažali 4.871 milijonov km, železnice 1.580 in letala 898 potniških km v milijonih.

LANI: 30.795 ROJSTEV IN 18.417 SMRTI

Kako se giblje prebivalstvo v SR Sloveniji? Kaj pomeni statistični podatek, da je npr. znašal lani „naravni prirastek v Sloveniji 12.378 ljudi“? Številka nam pove, da se je lani rodilo v Sloveniji 30.795 živorojenih otrok (in 187 mrtvorojenih), umrlo pa je 18.417 ljudi (od tega 500 dojenčkov). Razlika je: enoletni naravni prirast prebivalstva.

Porok je bilo lani v Sloveniji 14.962, razvez 2.527, kar 2.305 moških pa je priznalo očetovstvo mladih Zemljanov. Lani so družine v naši republiki posvojile 130 otrok.

V letošnjem avgustu je bilo v Sloveniji 2.757 živorojenih otrok (in 15 mrtvorojenih), 1366 vseh smrti (od tega 33 dojenčkov), 1257 porok, 187 razvez, 287 priznanj očetovstva in 12 posvojitvev otrok.

Naravni prirast je znašal v letošnjem avgustu v Sloveniji 1391 ljudi.

SKOK CEN TUDI V OKTOBRU

V primerjavi s septembrom so v letošnjem oktobru skupni življenjski stroški narasli za 1,4 odstotka. V primerjavi z lanskim oktobrom pa so bili življenjski stroški v letošnjem oktobru večji za 26,8 odstotka. Oblačila in obutev sta se v oktobru podražila v državi za 4,6 odst.

Slavnostni govornik pri otvoritvi nove tovarne teksturirane preje je bil tovarnik Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS. V govoru, ki je pozitivno odjeknil med vsemi prisotnimi, je med drugim poudaril tudi pridnost in delavnost belokranjskega človeka.

Delavec MATJAŠIČ je prežal tribarvno vrvico in tako simbolično odprl novo kodranko. Tone Matjašič je znan kot dolgoletni družbeno-politični delavec, je pa tudi eden najstarejših delavcev te temeljne organizacije združenega dela. Prav je torej, da mu je pripadla ta čast.

DOSEŽENI REZULTATI PO TCZD IN DO BETI

do 30. septembra 1979

v ooo din

	Kodranka	Pletilnica	Barvarna	Konf.M	Konf.Č	Konf. N.p.	Konf.D	DO BETI
1. Skupni prihodek	120.153	146.126	53.049	88.297	47.659	23.619	24.973	516.285
2. Dohodek	32.824	24.332	21.969	49.644	28.380	12.818	15.419	164.329
3. Čisti dohodek	16.330	13.214	9.530	28.608	18.292	7.071	9.176	128.354
4. Osebnih dohodki	13.549	8.775	7.625	23.905	14.612	6.407	7.950	109.024
5. Ostanek ČD	2.781	4.439	1.905	4.703	3.680	564	1.226	19.330
		%	PRIMERJAVA 9-MESEČNEGA PLANA Z REZULTATI ZA 9 MESECEV					
% dosež. SP/plan	69	112	83	92	91	66	85	85
% dosež. doh./plan	88	99	88	91	97	85	95	88
% ost. ČD/plan	37	87	41	64	97	25	57	56
% OD/plan	96	93	89	88	91	88	92	91

Rezultati našega dela

Primerjava doseženih rezultatov poslovanja do 30. 9. 1979, posebej pa še zadnje četrtletje (julij, avgust, september), nam kaže slabo doseganje zastavljenih planov. Na takšno stanje je

vplival izpad v doseganju planskih obveznosti, zmogljivosti in realizacija v zadnjih treh mesecih.

V drugem polletju smo planirali nove zmogljivosti kodranke in novo zaposlene

delavce v drugih TOZD. Ker pa tega nismo uresničili, ni bilo predvidene proizvodnje. Smo pa dosegli fiksne stroške, kar se odraža na manjšem ostanku čistega dohodka. Zavedati se mo-

ramo, da moramo doseči načrtovani ostanek čistega dohodka v višini 45.000 dinarjev. Kakršenkoli odklon bi nam lahko povzročil velike težave pri poslovanju v letu 1980.

Tudi na področju pre-skrbe z osnovnim in pomožnim materialom so bile težave zaradi restrikcij uvoza in močne nelikvidnosti. To pa je seveda samo del osnovnih vzrokov za izpad doseganja načrtovanih postavk.

Boljšo sliko nam pokaže priložena tabela, ki prikazuje dosežene osnovne elemente delitve skupnega prihodka in v odstotkih primerjavo z devetmesečnim planom.

JURE OFAK

Klub

V okviru enega najmlajših slovenskih taborniških odredov „Bele breze“ iz Črnomlja so pred kratkim ustanovili novo sekcijo (četo), ki so jo zaenkrat poimenovali „Klub“.

Vanj se lahko vključijo vsi belokranjski taborniki in ljubitelji narave, ki so že praznovali 18. rojstni dan. Vodstvo in člani vse bolj delavnega in uspešnega belokranjskega odreda se je za novo sekcijo odločilo predvsem iz dveh razlogov: da bi v svoje vrste pritegnili tabornike veterane ter da bi z njihovo pomočjo navdušili za naravo občane, ki svojega prostega časa ne izkoriščajo najbolj koristno.

Vsekakor je najvažnejše delo 'klubovcev' pomoč pri delu najmlajšim tabornikom, prenašanje izkušenj, sodelovanje pri izpeljavi taborov, gozdnih šol, usposabljanju mladih za taborniško življenje itd.

Ta čas je v klubu 30 članov. V glavnem so vsi preverjeni taborniki, tako da je odred Belih brez z njimi veliko pridobil, zlasti zato, ker imajo razvejeno čolnarsko dejavnost, odlične organizatorje, športno-rekreacijsko skupino, sekcijo za sodelovanje z ostalimi društvi in organizacijami.

Pri uresničevanju obsežnega lastnega programa bodo 'klubovci' tesno sodelovali tudi pri sestavi in uresničevanju programa celotnega odreda. Da so v Črnomlju res nepogrešljivi, dokazuje tudi zadnja odredova akcija (20. oktobra), ko so s 60 taborniki in tabornicami pripravili pohod na Bazo 20. Da je prireditev, s katero so počastili letošnje jubileje, uspela, umajo največ zaslug ravno člani kluba za 'polnoletne tabornike'.

Poprečni OD v Beti

Osebnih dohodkov je gotovo eden pomembnejših motivacijskih dejavnikov zaposlenih, čeprav ni edini. To nedvomno velja tudi za delavce naše delovne organizacije. Podatki, ki jih prikazuje spodnja tabela, so že sami po sebi dovolj zgovorni.

Poprečni osebni dohodki v posamezni temeljni organizaciji združenega dela so različni, kar je med drugim tudi posledica kvalifikacijske strukture in delovnih pogojev zaposlenih. Višina osebnega dohodka niha

iz meseca v mesec. Poprečni osebni dohodki za mesec julij niso vključeni, ker smo imeli

takrat kolektivni dopust in bi za navedbo podatkov porušili resnični prikaz.

	MAJ	JUNIJ	AVGUST	SEPTEM.	poprečni 4 mes. OD
TOZD					
KODRANKA	6.138	5.349	5.140	5.312	5.485
PLETILNICA	5.805	4.965	4.914	5.146	5.208
BARVARNA	6.492	5.633	6.164	6.523	6.203
KONFEKCIJA	5.420	4.448	4.322	4.385	4.644
DSSS	7.179	6.403	6.289	6.280	6.538
IC	8.409	7.438	7.486	7.013	7.586
DO Beti	6.573	5.706	5.719	5.776	5.944

Ob izostankih

Izostanki z dela zaradi bolezni, na kratko bolezni, so spet v središču pozornosti. Vzrokov in razlogov zanje je veliko in vedno so med seboj tako prepleteni, da jih je največkrat težko natančno identificirati. Če bolezni prekoračijo neko razumno mejo, so res huda nadloga: bogastvo združene dela usiha, neposredno zmanjšujejo naš osebni in družbeni standard. Čeprav računamo v današnji dobi z novimi kazalci za merjenje družbeno-ekonomske moči (znanje, znanost, tehnologija itd.), ostajata še naprej pomembno merilo delovna sposobnost aktivnega prebivalstva in njegova produktivnost (storilnost in izraba sredstev za delo). Tokrat bomo dodali še morda nekoliko neobičajen pogled na vprašanje bolezni.

Vprašanja bolezni smo se namreč lotili, ker so se v zadnjem obdobju spet z različnih strani pomnožila opozorila o povečanju izostankov z dela zaradi bolezni. Ne bi načenjali vprašanja bolezni po njihovem obsegu, tudi ne z ekonomske strani, koliko delovnih dni gre v izgubo in koliko se potem to pozna tudi na skupnem bruto produktu; tudi ne s tehnične strani, koliko sivih las delajo organizatorjem proizvodnje, pa tudi ne kot problem zdravstvenega varstva ipd. Tu je namreč še nekaj, kar se nam neprestano izmika iz pozornosti, pa vendar izredno vpliva na izostanke z dela zaradi bolezni: to smo mi sami, naše vedenje in naši medsebojni odnosi v delovnem okolju.

Moramo namreč omeniti že velikokrat dokazano opozorilo, da se v simptomih za bolezni in za izostanke z dela pomembno kažejo psihični razlogi zanje. Odsevajo socialne odnose. Gre za slabe, napete, neiskrene in podobne odnose v delovni skupini, v kolektivu, tudi v krajevni skupnosti itd. Govorimo o samovoljnih odnosih, o nezaupanju, hinavščini, o paternalizmu, o kratenju pravic itd., skratka, o neustreznih odnosih. V takem vzdušju so tudi nespremenjene in normalne delovne obremenitve odvečne, pretežke in dejansko se tam, kjer ni

samoupravnih odnosov — to je tistih pristnih stikov v skupinskem odločanju in upravljanju — po pravilu marsikaj izrodi. In prikrade se še to, kar vidimo ali zaslutimo še najprej tisti, ki se ukvarjamo z obveščanjem in komuniciranjem v združenem delu: da se določene stvari prikrivajo pred delavci, pred skupinami delavcev. To pa vsiljuje brezdušne odnose in stiki med samoupravljalci postanejo v takih razmerah vedno bolj formalizirani, informacija pa prestižno blago. Potrebe in pričakovanja delavcev — samoupravljalcev, ki jih v takih razmerah ni možno razviti in zadovoljiti, morajo v skupini, v kolektivu, postati tabu — o njih se enostavno ne govori in ne piše. Če pa se o njih ne govori in ne piše, še ni rečeno, da jih ni več.

Mnogi raziskovalci potrjujejo: če so delovni pogoji zahtevni ali pa so delovne obremenitve (v bistvu nespremenjene) zaradi psihičnih pritiskov postale pretežke, odnosi med sodelavci napeti in je vrh tega čutiti s strani organizatorjev proizvodnje razna sumničenja in nezaupanje, so redni spremljevalec takih razmer povečane bolezni. Zanimivo je zasledovati krivuljo bolezni v primerih, ko pride do kočnega izbruha nezadovoljstva, pravimo do konflikta, kako po prekinitvi dela bolezni hitro upadejo, se uravnajo, in če se stvari ne popravijo, se ponovno začno vztrajno nabirati do naslednje prekinitve.

Ne smemo prezreti, da nezaupanje z ene strani potegne za seboj nezaupanje z druge strani — to pa je tisto, kar vsaja potrebo po prikrievanju tudi na drugi strani socialne skupine, pri delavcih nasproti vodstvu gospodarske organizacije. Kot posledico tega ugotavljajo razni avtorji v svojih študijah, da se ljudje takim fizičnim in psihičnim obremenitvam ognejo s produciranjem simptomov bolezni — v glavnem ne da bi se sami tega zavedali: v njihovi podzavesti obrambni mehanizmi protestirajo proti takim razmeram.

In še miselni obrat: po navedenem torej lahko povečevanje bolezni morda jemljemo kot svojevrsten kazalec slabih, neurejenih, skratka, nesamoupravnih odnosov v določenem delovnem okolju. Naša glasila v združenem delu bi lahko kdaj pa kdaj ob opozorilih glede povečanja števila izostankov z dela posredovala z enostavnimi analizami, kakšno je samoupravljanje, kakšno je medsebojno vplivanje med vsemi v skupini, v kolektivu. Pri nas so ljudje-samoupravljalci za nepravilnosti, za samovoljo in po-

dobne reči pač neprimerno bolj občutljivi kot drugod. Zato je treba videti, ali odločajo enaki med seboj, čeprav imajo v delovnem procesu različne zadolžitve itd. ali pa je vse skupaj le formalizem in krinka za uveljavljanje volje nekaterih posameznikov ali skupin. Seveda je treba videti tudi to, ali so vsi sproti pravilno obveščeni o vsem, da bi lahko prišli do tiste posebne metode upravljanja in sporazumevanja, ki je lastna le samoupravni družbi.

Sredstva za obveščanje v združenem delu bi lahko kdaj pa kdaj res postavila kratka, direktna vprašanja o odnosih.

Toda zavedamo se da ob tem že načenjamo drugo poglavje: vprašanje položaja urednikov in novinarjev v združenem delu, koliko jim je namreč s strani vodilnih (ne glede na določila v samoupravnih aktih) sploh dovoljeno načenjati take neprijetne zadeve, ne da bi se jim bilo treba bati sitnosti in morda celo (take primere poznamo) za zaposlitev. Nerodnost je še toliko večja, ker so navedeni razlogi za bolezni zaradi neustreznih odnosov močno v zvezi tudi s položajem in idejno naravnostjo komuniciranja v združenem delu.

JOŽE ROPOTAR

Svečana otvoritev nove tovarne je bila 23. novembra. Nekaj dni pred tem so delavci kodranke preselili še zadnje stroje iz starih prostorov v nove. Pri delu so bili madijivi in nihče ni gledal na uro. Vredni so pohvale. Foto: Janez Žele

Tek oča trakova je končno dobila tudi metliška konfekcija. Delavke pravijo, da je zdaj veliko prijetneje delati, še lepše pa bi bilo, če ne bi bilo tako zelo vroče. Ventilatorji, ki brijajo v stenah, le vrtničijo zrak, ohladi pa ga bolj malo. Potrebne bi bele klimatske naprave. (Foto: JANEZ ŽELE)

Kilometri zdravja

O koristnosti teka v naravi ni zgubljeni besed. Da tek krepi, sprošča, zabava, koristi se je že marsikdo prepričal. In kaj o njem meni eden izmed najbolj znanih strokovnjakov Dr. Brody?

Dr. Brody: Za vse tiste, ki želijo biti sposobni, pomeni tek odlično treniranje za srčno mišico. Seveda so tudi druge možnosti treniranja, nedvomno pa je tek najboljši.

— So še drugi razlogi, ki animirajo zdravstveno osveščena človeka k vadbi teka?

Dr. Brody: RAZen fizičnih prednosti, ugodnega učinkovanja na srce, ima tek tudi psihološko ugodne učinke. Mnogi tekači mi vedno znova govorijo o tem, da imajo občutek, da niso bili uspešni, če gre za dan, ko niso mogli teči. Šele po tem so prepričani, da so zares kaj storili; gre za občutek takojšnjega zadovoljstva.

— Hočete s tem povedati, da džoging zares pospešuje emocionalno in duševno zdravje?

Dr. Brody: To vprašanje še raziskujejo. Po znanstveni raziskavi, ki so jo izvedli v Kaliforniji, povzeman, da je džoging lahko v pomoč tistim ljudjem, ki trpijo zaradi depresije. Osebam, ki jih prištevamo k osebnostnem tipu A, torej aktivnim in dinamičnim, lahko vzdržljivostno treniranje pomaga, da se znebijo notranjih napetosti, da se pomirijo in sprostijo.

— Kakšna je najmanjša razdalja, ki bi jo moral človek preteči na dan, da bi imel koristi od džoginga?

Dr. Brody: Doslej ni še nihče postavil spodnje meje, kako dolgo ali kako daleč je treba teči, da bi zaleglo. Kar je za tega dovolj, je za drugega morda veliko premalo. Mislim pa, in tako sodijo tudi specialisti za srce, da je 20 do 30-mi-

nutni tek po 3 do 4-krat na teden dobra osnova.

— Bi vi svetovali ljudem, ki se ukvarjajo s tekom za zdravje, da bi nastopili tudi na maratonskem teku?

Dr. Brody: Ne bi svetoval. Maratonski tek danes vsi nekako povečujejo. Raje bi videl, da ljudje tečejo le toliko, da se zares odlično počutijo. Tudi na tekmovanjih za rekreativce naj bi se raje omejili na razdaljo 10.000 m. Maratonski tek je celo pri idealnih vremenskih razmerah za marsikoga hudo mučenje.

— Obstaja kaka meja, ko bi lahko rekli, da je džoging bolj škodljiv kakor koristen?

Dr. Brody: Da, tudi taka meja obstaja. Problemi so najprej z začetniki, posebno še, če ne delajo izenačilne gimnastike. Problemi so, če tečejo brez priprav na večje razdalje, po trdnem asfaltu in v neprimernih čevljih.

— Kako lahko tekač ugotovi, da je pri treniranju pretiral, da je prekorračil mejo svoje vzdržljivosti?

Dr. Brody: Mislim, da je bolečina dober pokazatelj. Če trajajo bolečine dlje kakor nekaj dni, se je treba posvetovati s človekom, ki kaj ve o tem, z zdravnikom ali športnim trenerjem. Kdor se ne zmeni za bolečine in teče naprej, dobi lahko kronične poškodbe, ki jih je potem zelo težko ozdraviti.

— So prednosti teka trajne, učinkujejo tudi še po tem, ko prenehate z redno vadbo?

Dr. Brody: Telesna sposobnost ni trajna. Kdor hoče imeti zdravo srce, mora nenehno trenirati. Ne morete si reči „udeležil se bom maratona, potem pa šest let ne bor: ničesar več delal.“ Tako ne gre. V vseh obdobjih je treba teči in trenirati. Nekaj pa moram k temu dodati: Kdor nima veselja s treniranjem, ga opusti sam od sebe.

— Kako pa vi sami trenirate?

Dr. Brody: Vsak teden opravim 40 do 70 milj (to je približno 64 do 112 km).

Smo res Ljudje

V nedeljo popoldne se je na magistralni cesti Plitvice — Zagreb blizu Krnjaka pripetila hujša nesreča. „Lada“ z zagrebško registracijo, v kateri sta bila zakonca Ivanka in Milan Bubaš, je trčila v avtobus „Avtoprijevoza“ iz Otočca, ki vozi na progi Srb—Zagreb. Ivanka in Milan sta bila hudo ranjena. Potniki iz avtobusa, pa tudi nekateri vozniki potniških avtomobilov, ki so pripeljali iz obeh smeri, so skušali kot so najbolje

Opravičilo

V zadnjih dveh številkah **Vežila je v „glavi“ pomo-toma izpadel zaščitni znak delovne organizacije Komet, a tudi uredniški odbor ni bil pravilno naveden. Zadeva seveda ni smrtno resna, vendar se prizadetim zavoljo napake opravičujemo.**

UREDNIŠTVO

vedeli in znali nuditi prvo pomoč ponesrečencema. Rane so bile hude in komaj so ustavili krvavitev. Ranjenca so položili na travnik ob cesti in čimprej ju je bilo treba prepeljati v najbližjo bolnišnico. Tedaj pa je nastopil čas preizkušnje zavesti in vesti (številnih) voznikov. Miličnik, ki je bil po naključju med potniki v avtobusu, je hodil od voznika do voznika in

vse po vrsti prosil, naj bi ranjenca odpeljali v bolnišnico. Prvega, drugega, tretjega, desetega... Žal, brez uspeha.

Na srečo je čez petnajst minut pripeljal mimo vojaški sanitetni kombi. Brez besed so vojaki spravili v vozilo hujše ranjeno Ivanko, obmili in odpeljali proti Karlovcu. Niso pa mogli sprejeti Milana, ker je v vozilu le eno ležišče. Prošenj tako še ni bilo konec. Hudo ranjeni človek leži na soncu. Sopamo je. Nič kaj prida mu ne pomaga, da so mu na čelo položili moko cunjjo in da mu z vodo močijo prsi, obraz in vratne žile.

Medtem pa si cela vrsta voznikov avtobusov, tovornjakov in potniških vozil prizadeva, da ne bi zavozili v luknje in v globoki jarek ob cesti, pri tem pa se dvigajo oblaki izpušnih plinov, ki bi motili celo popolnoma zdrave ljudi. Ranjenec leži komaj meter ali dva od kraja, kjer se dviga oblak plinov.

Šele čez dobro uro pripelje vesten in plemenit voznik „renaulta“ s karlovskega registracijo. Ženi, otroku in sopotnici pravi: „Izstopite in me počakajte!“ ob rob ceste postavi vse odvečne stvari iz avtomobila, med drugim tudi plastično otroško banjo, v kakršni se malčki igrajo ob potoku ali reki. Spretno in hitro obme vozilo za 180 stopinj. Počasi in na moč previdno skupina potnikov spravi ranjenca v „renault“.

Potniki si oddahnejo. Vendar le za hip. Pripelje voznik potniškega avtomobila, ki povzroči nove neprijetnosti. Je eden izmed tistih, ki se jim vselej in za vsako ceno mudi. Zdrvi med poškodovanim avtobusom in razbitinami „lade“. Kolesa zadenejo in zdrobijo otroško plastično banjico. Šin voznika „renaulta“, plemenitega človeka, ki je ponesrečenca odpeljal v karlovske bolnišnico, štiriletni deček, plane v jok. S težavo izgovarja: „Zakaj mi je stlic povozil banjico...“

Saj res, zakaj jo je povozil? ! Ljudje, smo res (zmeraj) ljudje? !

Namesto post scriptuma: Ker sem bil tudi sam zmeden ob težavah ranjenih potnikov iz „lade“ in ker sem jim, tako kot skupina drugih potnikov, želel čim prej pomagati, si nisem zapisal registrskih števil avtomobilov in imen (vsaj tistih dobrih) ljudi, ki sem jih tukaj omenil. Nujneje je bilo pomagati ranjencema.

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Komet ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Žele, Desimir Milovanović, Vida Šegina, Marija Jakljevič, Jože Gerkišič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkišič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Žele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miomir Cinkič, Ivan Brodarič, in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj, lektor: Iva Krže. Vežilo izhaja v nakladi 2100 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek: ČZP Dolenjski list, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.